



Az Európai Unió 2020-ban I.

Az intézmények

Dr. Navracsics Tibor

Nem hiszem, hogy különösebb vitát váltana ki a megállapítás, hogy az európai integráció történetének legzaklatottabb évét zárjuk 2020-szal. Az alábbiakban néhány pontban próbálom összegezni az évet az uniós intézmények szempontjából. Melyik intézmény jött ki győztesen, és melyik vesztesen 2020 egymásra torló eseményrengetegéből? Szorosabb vagy lazább lett az Unió, mint volt egy évvel ezelőtt?

1. Az intézményi vesztes - az Európai Parlament: Kezdjük talán azzal az intézménnyel, amelyik megítélésem szerint az idei év vesztese volt. Az Európai Parlament lejtmenete tulajdonképpen 2019-ben kezdődött, amikor nem tudta átvinni akaratát az Európai Tanácsra a csúcsteljesítmény rendszerrel. Azaz, Ursula von der Leyen személyében olyan elnöke lett az Európai Bizottságnak, aki nem volt egyik párt csúcsteljesítője sem, viszont egyértelműen a tagállamok kormányainak megbízásából kérte az Európai Parlament bizalmát. 2020 azonban még nehezebb, és még több kudarcot hozó évnek bizonyult az intézmény számára. A koronavírus-járvány elleni erőfeszítésekből látványosan kihagyták, nem is tudta igazán felvenni a tempót a tagállamokkal és az uniós intézményekkel folytatott versenyfutásban. Ez utóbbiak közül ő reagált legrosszabban a megváltozott körülményekre. Online ülésezési rendje jogilag több mint [problémás](#), és az év második felében, a gazdasági újjáépítési csomag és a többéves pénzügyi keretterv tárgyalása során sem tudta a megszokott hatékonysággal érvényesíteni érdekeit.
2. A becsületesebb túlélő – az Európai Bizottság: Az egy hónapos késéssel, 2019. december elsején hivatalba lépett Európai Bizottság még ismerkedett székházával, amikor már jelentkeztek a koronavírus-járvány első jelei. Amikor az [első száznapos időszak](#) eredményeiről készültek sajtótájékoztatót tartani, Olaszország már az összeomlás szélén állt. Az eseményekkel párhuzamosan Törökország éppen azzal fenyegetőzött, hogy migránsok száz ezreit szabadítja az Unióra, megszegve ezzel a korábbi megállapodást. A pandémia első hullámának sokkja a tagállamokat a bezárkózásra, nem pedig az uniós összefogásra ösztönözte. Ilyen nehéz kezdete talán egyetlen Európai Bizottságnak sem adatott. Mégis, az év végére úgy tűnik, hogy a járvány kezelésében [megtalálta](#) saját helyét. A gazdaság újjáépítését segítő csomag összeállításának egyik motorjává [vált](#), és a közös adósság megteremtésével akár egy, az eddigieknél sokkal szorosabb egység kovácsa is lehet. Összességében, az Európai Bizottság a rendkívül nehéz körülmények között derekasan állt helyt.

3. Intézményi győztesek – a Tanács és az Európai Tanács: 2020 a tagállamok éve volt. Ebből következően az uniós intézmények közül is az könyvelhetett el sikereket, amely a tagállami érdekérvényesítésre rendezkedett be, azaz az Európai Unió Tanácsa és az Európai Tanács. Mind a két intézmény gyorsan és sikeresen [reagált](#) a koronavírus-járvány következtében megváltozott körülményekre. Gyorsan álltak át az online működési módra, és gyakorlatilag egyetlen percet sem veszítettek el a válságkezelésből sem. Az év második felében pedig már az összefogást keresték, és találták meg a tagállamok, ismét csak a Tanács és az Európai Tanács segítségével. Az Európai Tanácsban a tagállamok állam- és kormányfői nagyon nagy jelentőségű és nehéz döntéseket tudtak [meghozni](#), jelentős mértékben hozzájárulva ezzel az egész uniós válságkezelés sikeréhez.
4. Sikeres elnökségek: Az előző pontban említett sikereket nem kis mértékben az tette lehetővé, hogy az év mindkét elnöksége rendkívül sikeresnek tekinthető. Az első félévben az uniós tagsága első soros elnökségét ellátó [Horvátország](#) bizonyult a rendkívül nehéz körülmények közepette is koncepciózus és jó elnökséget ellátó országnak. A második félévben pedig [Németország](#) bizonyította elnökségével, hogy nem véletlenül tartják a legnagyobb befolyású, az európai integráció menetét egymaga is alapjaiban meghatározó jelentőségű tagállamnak. A két országnak oroszlánrésze volt abban, hogy nem állt le a legnehezebb időkben sem az Európai Unió döntéshozatali gépezete.
5. A szakpolitikai vesztes – Schengen: A most záruló év szakpolitikai vesztese a Schengeni övezet, és a személyek szabad mozgása. A koronavírus-járványnak különösen az első hulláma minden tagállamot a bezárkózás felé lökte. Mindennapossá vált a határellenőrzése bevezetése, a határok lezárása. Mindez alapvető csapást jelentett az európai integráció egyik legnagyobb és legnépszerűbb vívmányára, a személyek szabad mozgására. A második hullám már rendezettebb válaszokat hozott a tagállamok részéről is: a határzárak szerepét fokozatosan átvették a tesztek. Összességében mégis elmondható, hogy sokkal nehezebb ma az Európai Unión belül utazni, mint ahogy azt az elmúlt évtizedekben megszokhattuk.
6. A szakpolitikai nyertes – az egészségügy: Az egész évet meghatározó koronavírus-járvány hatása döntötte el a nyertes és a vesztes címet is. Az uniós egészségügy gondolata tulajdonképpen az első hullám elcsitultával került át az elméleti tervezésből a gyakorlati előkészítés fázisába. Ahogyan a tagállamok számára nyilvánvalóvá vált, hogy a járvány újabb hullámaira kell felkészülni, úgy nyert lassan polgárjogot a gondolat, hogy a megelőzés, az adatgyűjtés és az egészségügyi és orvosi eszközök beszerzése és elosztása terén uniós koordinációt hozzanak létre. A folyamat a nyár folyamán már odáig jutott, hogy amikor Ursula von der Leyen az Európai Unió állapotáról szóló beszédében [meghirdette](#) az Európai Egészségügyi Uniót, ez már senkit sem ért meglepetésként. Noha ennek megvalósulása még mindig inkább csak a [valószínűség](#), semmint a bizonyosság birodalmába tartozik, összességében 2020-ban az egészségügy jelentősége növekedett legnagyobb mértékben az uniós szakpolitikák közül az európai belpolitikában.

2020.12.21.